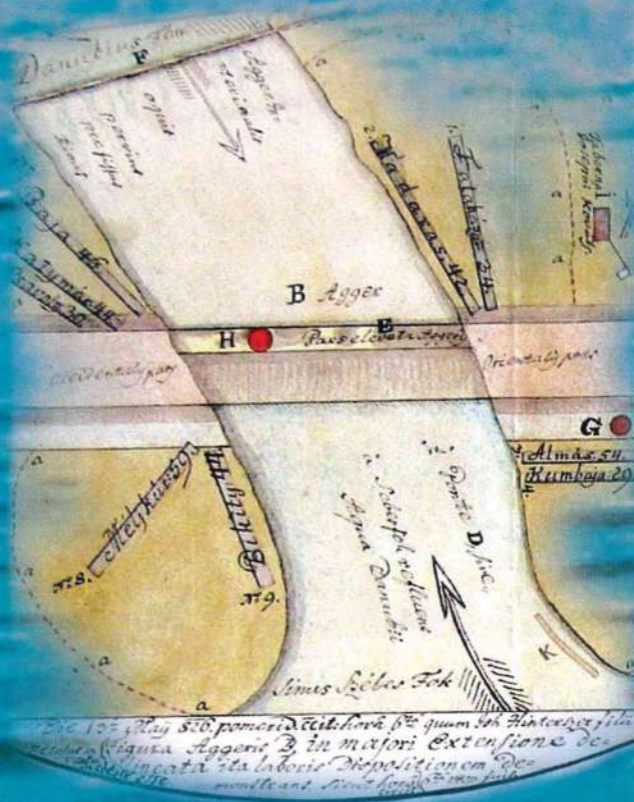

ДАНИ ЕВРОПСКЕ БАШТИНЕ 2004. ВОДА – СМИСАО ТРАЈАЊА

Изложба архивских докумената

ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ Из историје уређења вода

14. септембар / 30. септембар 2004.

ПОПИС ДОКУМЕНАТА

1. Хидрографска карта, највеће хидрочвориште у Европи
Hydrographic map; the greatest watercourse intersection in Europe
ЈВП „Воде Војводине“
2. Никола Мирков, инжењер (1890 - 1957)
Nikola Mirkov, B.Sc. Engineer (1890 - 1957)
3. Карта стање пре почетка изградње хидротехничких објеката у Војводини, 16, 17. век.
Map state before the construction of hydro-technical structures and installations in Vojvodina, 16th-17th century.
4. Мерсијева карта, стање пре мелиорације у Банату
Mercy's Map - State prior to land reclamation in Banat.
ИА Зрењанин
5. Доњи ток Тамиша и Бегеја, почетак изградње Бегејског пловног канала, 1718. године, спајање Тамиша и Бегеја, као и насипи, уставе и преводнице из 18. и 19. века.
The Lower Timis and Begej Rivers, beginning of the Begej Navigable Canal constructed in 1718; Timis-Begej connection; dikes, sluices and locks; 18th-19th century.
6. Војна карта из 1888. године, са ушћем Бегеја у Тису.
Military map from 1888 with the mouth of Begej into Tisza
АВ, Ф.42, кут. 12
7. Карта Вацке из 1792. године са планом Великог бачког канала, аутори карте браћа Киш.
Map of Вацка in 1792 showing the Great Вацка Canal project; Authors: The Киш Brothers
ЈВП „Воде Војводине“
8. Јожеф Киш (1748 - 1813)
Идејни творац, пројектант и градитељ Великог бачког канала.
Jožef Kiš (1748 - 1813)
General designer and constructor of the Great Вацка Canal.
9. Фотографија надгробног споменика Јожефа Киша у Врбасу, изнад преводнице. Кишов епитаф: *Овде лежи Јожеф Киш, по националности Мађар, да је он бесмртан, потврђује Францов канал. Да је смртан, овај хладан мермер.*
A photo of Joef Kiš's tombstone in Vrbas, above the lock.
Kiš's epitaph: *Here lies Jožef Kiš, Hungarian by nationality; that he is immortal, proves Franz's Canal; that he is mortal, proves this cold marble.*
10. и 11. Детаљ плана (од Сивца до Врбаса) са каналом за одводњавање из 1787, који је претеча Великог бачког канала (1793 - 1802).
Plan Detail (between Sivac and Vrbas) with the drainage canal, in 1777, precursor of the Great Вацка Canal (1793 - 1802)
10.АВ, Ф. 373/П
12. Бачко моношторска преводница.
Вацка and Monoštor Lock
13. Бачко градиштанска преводница, 1798. године.
Вацка and Gradište Lock, in 1798
АВ, Ф.39, кут. 96

14. Деталъ капија из 1798. године на Бачко градиштанској преводници.
Detail Bačka and Gradište Lock Gate in 1789 АВ, Ф.39, кут. 96
15. Нови захват са преводницом код Бездана, 1854 - 1856. године.
New water intake with a lock near Bezdan, 1854 - 1856 АВ, Ф.39, кут. 96
16. Јоаннес Михалик (1818 - 1892)
Пројектант и градитељ безданске, прве бетонске преводнице у Европи.
Johannes Mihalik (1818 - 1892)
Designer and constructor of the first concrete lock in Europe, near Bezdan
17. Иштван Тир (1825 - 1908) Иницијатор изградње бачких канала
(Баја-Бездан и Мали Стапар-Нови Сад ; 1870 - 1875) и
Акционарског друштва са концесијом на 75 година.
Istvan Tir (1825-1908) Initiator of the Bačka canal network construction
(Baja-Bezdan and Mali Stapar-Novi Sad; 1870 - 1875) and the founder
of the Joint-Stock Company with a 75-year concession.
18. Прегледна карта бачких канала из 1892. године.
Detailed map with the Bačka canals, in 1892 АВ, Ф. 39, кут. 118/19 1
19. Премештање ушћа Великог бачког канала код Бечеја у Тису
са преводницом Ајфеловог конструктивног решења
(систем решетки), 1898. године.
Relocation of the mouth of the Great Bačka Canal into the Tisza near Bečeј
with a sluice constructed according to Eiffel's design (system of grates), in 1898 АВ, Ф. 39, кут. 118/2 1
20. Карта бачких канала подељена на секције,
са даљинама у километрима и димензијама пловила.
Sectioned map of the Bačka canals, with distances expressed in kilometers,
and vessels dimensions АВ, Ф. 39, кут. 118/25
21. Карта бачких канала подељена на секције, са даљинама у
километрима и тарифама за коришћење услуга пловидбе.
Sectioned map of the Bačka canals, with distances expressed in kilometers,
and navigation tariffs АВ, Ф. 39, кут. 118/22 1
22. Деталъ са карте Панчевачког рита, плавна подручја
Дунава и Тамиша.
Detail from the Pančevački rit (Pančevo Swamp), flooded surfaces along
the Danube and Tisza rivers ЈВП „Воде Војводине“
23. Плавне површине Тисе, Мориша и Златице
(северозападног Баната), 1861. године са одбрамбеним насипом.
Blue waters of the Tisza, Mures and Zlatica rivers (North-west Banat),
in 1861, with a dike АВ, Ф. 373, бр.241
24. Део доњег тока Тисе, бачка страна, пре регулације,
1833, са локалним одбрамбеним насипима.
Part of the Lower Tisza Basin, at Bačka side, before water regulation,
in 1833, with a local dike АВ, Ф. 373, бр. 86
25. 26. 27. Прегледна карта тока Тисе од изворишта до ушћа
са поделом на секције и бројем просека (меандера, 1-101),
крај 19. века (природна дужина тока Тисе била је око 1420 км,
а након регулације износи око 966 км).
Detailed map of the Tisza watercourse from its source to its mouth, with
sections and number of cuts (meanderings, 1-101), end of 19th century (original
length of the Tisza was some 1,420km; after regulation it was reduced to 966km) ЈВП „Воде Војводине“

- 28.** ^{АВ, Ф. 373, бр. 83} **Детаљ одводних канала са лесне терасе на подручју Јужне Бачке, из 1832. године.**
Detail of loess terrace drainage canals in the South Bačka region, in 1832
- 29.** ^{АВ, Ф. 373, бр. 239} **Освајање дела плавне површине Дунава (Врбака) изградњом насипа између Новог Сада и Каћа, из 1860. године.**
Reclamation of a part of land flooded by Danube (willow grove) by constructing the dam between Novi Sad and Kać in 1860
- 30.** ^{АВ; Ф. 373, бр. 27} **Изградња насипа преко инундације Тисе која је спајала Кањижу и Турску Кањижу (Нови Кнежевац), 1796. године.**
Construction of a dam over the area inundated by Tisza, which connected Kanjiža and Turska Kanjiža (New Knjaževac), in 1796
- 31.** ^{АВ, Ф. 373, бр. 72} **Ситуациони план друмског спајања Бездана са Батином, са плавним подручјима Дунава, из 1826. године.**
Road connection between Bezdan and Batina, with flooded areas along the Danube, in 1826
- 32.** **Почетак освајања дунавске плавне површине од Богојева до Вајске изградњом насипа, из 1862. године.**
Beginning of reclamation of land flooded by the Danube from Bogojevo to Vajska dam construction, in 1862
- 33.** ^{АВ, Ф. 37 кут. 133} **Освајање плавних површина у Шајкашкој уз Тису и Дунав изградњом насипа (дужине око 94 км, а брањена површина око 25 000 ha) и системима за одводњавање.**
Beginning of the flooded land reclamation in Šajkaška, along the Tisza and Danube rivers construction of a dam, (94km long; reclaimed area covering 25,000ha) with a drainage system
- 34.** ^{АВ, Ф. 37} **Уговор закључен између Тителског батаљона и Конзорцијума банака, 1868. године.**
немачки ^{8 листова}
Agreement signed between the Titel Battalion and Consortium of Banks, in 1868
- 35.** ^{АВ, Ф. 37, кут. 73} **Правила „Удружења за одржавање и надзор“ о одржавању насипа уз Тису и Дунав.**
Regulations by "Maintenance and Supervision Society" on maintenance of dams along the Tisza and Danube rivers
- 36.** ^{АВ, Ф. 37} **Правила „Одбора за заједничко руковање...“, 1888, Нови Сад.**
српски, мађарски
Regulations by "Joint Handling Committee...", 1888, Novi Sad
- 37.** ^{АВ, Ф. 39, кут. 115} **План Новосадске дунавске уставе из 1896. године.**
Project design of the Novi Sad Danube lock from 1896
- 39.** ^{ЈВП „Воде Војводине“} **Макета првог пловног багера на ножни погон.**
Model of the first floating foot-driven dredging machine
- 40.** ^{АВ, Ф. 156, бр. 270} **Пројекат попложења опеком корита Главног канала у I заливу.**
Project design for the brick-covered bed of the Main Canal in the I bay.
- 41.** ^{АВ, Ф. 37, кут. 115} **Ситуација одводног система у I заливу.**
Layout of the drainage system in the I bay

42. Локација пробоја насипа у I заливу, 1895. године са попречним профилима. АВ, Ф. 37, кут. 16
 Dam-break in the I bay, in 1895, with a cross section
43. Плавне површине Апатинско сонћанске водне задруге. АВ, Ф. 55, кут. 71
 Flooded areas of the Apatin-Sonta Water Cooperative
44. Облагање спољне косине насипа опеком у I заливу. АВ, Ф. 37, кут. 116
 Covering the outer slide of the dam in the I bay with bricks
45. План чуварнице насипа из 1882. године. АВ, Ф. 37, кут. 133
 Layout of the dike eve's cottage in 1882
46. Старо бечејска устава, делови и детаљи средње покретне капије. АВ, Ф. 39, кут. 105/50
 Old Bečej sluice, parts and details of the central slide gates
47. План млина у Врбасу 1881. године. АВ, Ф. 39, кут. 99
 Project design of a mill in Vrbas in 1881
48. Исказ Акционарског друштва Великог бачког канала о пловидби, од јануара 1873. до 31. децембра 1897. године. АВ, Ф. 39, кут. 120/2
 Statement by the Great Bačka Canal Joint-Stock Company on navigation, between January 1, 1873 and December 31, 1897
49. Захтев за постављање водомера на Дунаву и Драви 1887. год. АВ, Ф. 39, кут. 92
 Request for installation of water gauges on the Danube and Drava in 1887
50. Високообални насип између Ђале и Српског Крстура, 1882. године. АВ, Ф. 16, кут. 31
 High-banked dike between Djala and Srpski Krstur, in 1882
51. Заинтересована страна Великог бачког канала Удружење риболоваца *Основна правила и радни план*, 1898. година. АВ, Ф. 39, кут. 58
 Party interested in the Great Bačka Canal Fishermen Association *Basic Rules and Working Plan*, in 1898
52. Дунавске секције хидротехничких одељака у Сомбору и Новом Саду, између Првог и Другог светског рата. АВ, Ф. 367, кут. 144
 Danube sections of the hydro-technical units in Sombor and Novi Sad, between the two World Wars
53. Дунавске секције хидротехничких одељака у Сомбору и Новом Саду, између Првог и Другог светског рата. АВ, Ф. 367, кут. 144
 Danube sections of the hydro-technical units in Sombor and Novi Sad, between the two World Wars
54. Преглед водних задруга и водних заједница на подручју Војводине, после 1945. године.
 List of water cooperatives and water communities in Vojvodina after the year of 1945
55. Поплава Новог Сада 1876. године.
 Flooded Novi Sad in 1876
56. Ситуација пробоја на дунавским насипима са поплавленим површинама, 1965. године.
 Dam-break on the Danube dams and flooded areas, in 1965
57. Почетак, 1845, развоја водних задруга до 1939. године.
 Development of water cooperatives from 1845 -1939
58. Организација градилишта преводнице Бездан 1854 - 1856. год.
 Organization of the construction site at the Bezdan lock, 1854 - 1856
59. Варијанта решења Безданске преводнице, 1842 - 1847. године.
 One solution for the Bezdan lock, 1842-1847

60. Начин подводног бетонирања Безданске преводнице.
Way of underwater concreting of the Bezdan lock

61. Потапајући сандук за подводно бетонирање.
Submersible box for underwater concreting

62. Спољни изглед старе жабаљске црпне станице „парне пумпе“ (1898 - 1899), највеће на овим просторима.
Exterior of the old Žabalj pump station „steam pump“ (1898 - 1899), the largest in these lands

63. Унутрашњост постројења „парне пумпе“ са два агрегата јачине по 125 к.с. за покретање центрифугалних пумпи капацитета 2,53 м³/с.
Interior of the „steam pump“ plant with two-125-hp aggregates for driving centrifugal pumps of 2.53 m³/s capacity.

64. Детаљ једног парног котла.
Detail of a steam boiler

65. 1794. април 18, Будим Г.к. 10.6.1794, Сомбор, бр. 795.

Упутство како да се осуђеници искористе за копање пловног канала Дунав Тиса, у Бачкој жупанији.

латински

4 листа

Instructions on how to use the convicts to dig the Danube-Tisza navigable canal in the Bačka county.

66. 1795. фебруар 10, Баја П.к. 10.2.1795, Баја

Извод из жупанијског записника од 28. 11. 1794, којим се додељује Привилегија о искључивом праву пловидбе Каналом, Друштву бачког пловидбеног канала.

латински, мађарски

1 лист

Excerpt from the county minutes of November 28, 1794, by which the Bačka Navigable Canal Society is given the Privilege of exclusive Canal navigation rights

67. 1800. март 25, Будим Г.к. 21.4.1800, Сомбор

Интимат Угарског намесничког већа о скором завршетку Бачког канала. Неопходно је обезбедити, од јуна до краја октобра, најмање 1000 радника, како би радови на Каналу били довршени.

латински

4 листа

Decision by the Hungarian Regency on soon completion of the Banat Canal. From June till the end of October, at least 1,000 workers should be provided to finalize the works on the Canal

АВ, ББЖ кут. 334/1514

68. 1802. август 17, Пожун

Угарско намесничко веће, према приложеној табели инвалида и тешко оболелих осуђеника тражи скидање окова са радника који су на принудном раду на бачком каналу.

латински

4 листа

Hungarian Regency, as per presented table of disabled and seriously ill convicts, requests that shackles be removed from workers engaged in the Bačka Canal compulsory work

АВ, ББЖ кут. 334/ 21

69. 1801. децембар 22, Будим

Угарско намесничко веће тражи од Андраша Ароњиа (Aronyi), комесара Привилегованог пловидбеног друштва Угарске, олакшице за принудне раднике на Бачком каналу.

латински

5 листова

Hungarian Regency asks Andras Aronyi, Commissioner of the Hungarian Privileged Navigation Society, to give benefits to compulsory workers at the Bačka Canal

70. 1802. Сомбор

Рад Комисије за утврђивање мостова на Бачком каналу и извештаји жупанијских геометара о стању водених путева.

латински, мађарски, немачки

33 листа

Commission for Bačka Canal Bridges Reinforcement at work, and reports by county land surveyors on the status of waterways

71. 1803. мај 5, Будим

AB, ВБЖ кут.345/940

Упутство Великог жупана Бачке жупаније Јосипа Подманичког да се спорови са Дирекцијом Пловидбеног друштва, реше на обострано задовољавајући начин.

латински

2 листа

Instructions by the Great Count of the Bačka County, Josip Podmanicki, that disputes with the Navigation Society Head Office be decided upon in a mutually satisfactory way

72. 1803.

AB, ВБЖ кут.345/1221

Списи о подизању и поправци мостова преко Бачког канала:

извештаји средских власти, Комисија поджупана Одриа, жупанијска преписка и протокол, рад инжењера Игнаца Гмелинга и Иштвана Сабоа, као и процене потребног материјала за градњу.

латински, немачки

52 листа

Documents on making and repairing of bridges over Bačka Canal: reports by district authorities; Commission of Sub-count Odri; county correspondence and a protocol, work of engineers Ignac Gmeling and Istvan Szabo, and evaluation of construction material required

73. Јожеф Кепеши (Keressy Jozsef), (1818 - 1876)

Руководилац секције за регулацију доњег тока Тисе, пројектант шајкашких насипа и других хидротехничких објеката у Потисју.

Keressy Jozsef (1818 - 1876) Manager of the Lower Tisza Section regulation, designer of the Šajkaš dikes and other hydro-technical structures in Potisje

AB, Ф. 39, кут. 92

74. Одељење за одржавање канала Деоничарског друштва

Великог бачког канала пише водопривредној Инжењерској комори у Сомбору о проблемима са високом водом.

мађарски, немачки

11 листова

Canal Maintenance Department, Great Bačka Canal Joint-Stock Company, writes to the Water Management Engineering Chamber in Sombor about problems caused by high water tables

75. Протокол извештај о водостању на станици Канала код

AB, Ф. 39 кут. 120

Стапара, 1808 - 1809. године.

немачки

6 листова

Protocol Report on the water tables at the canal station near Stapar, 1808 - 1809

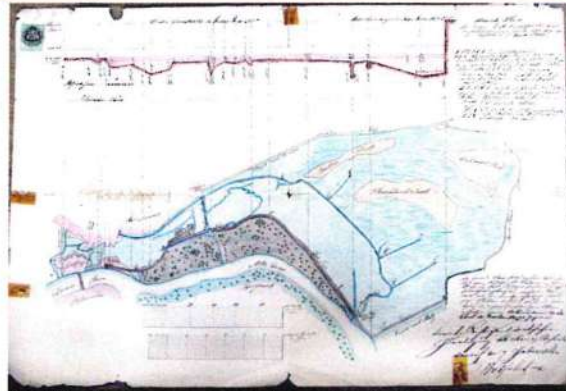
AB, Ф. 40, кут. 357

76. Основна правила Тамиш берејске водне задруге у Вршцу.

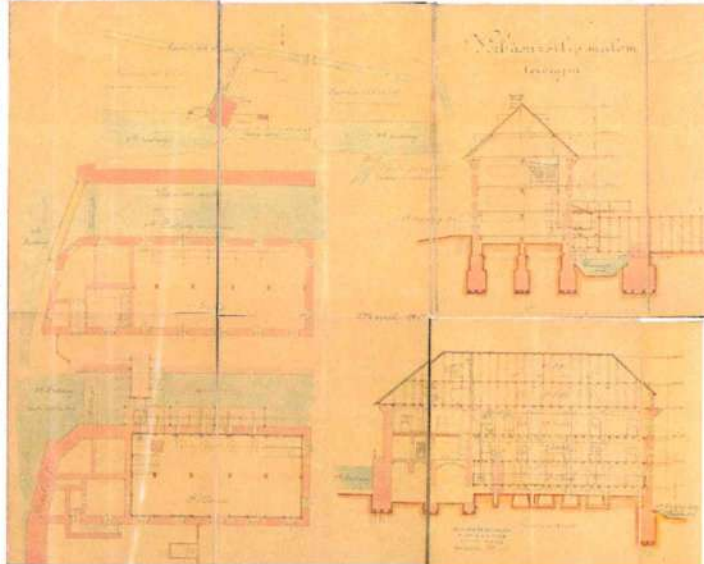
Basic Rules of the Timis-Begej Water Cooperative in Vršac

Преводилац
Јелена Милојковић

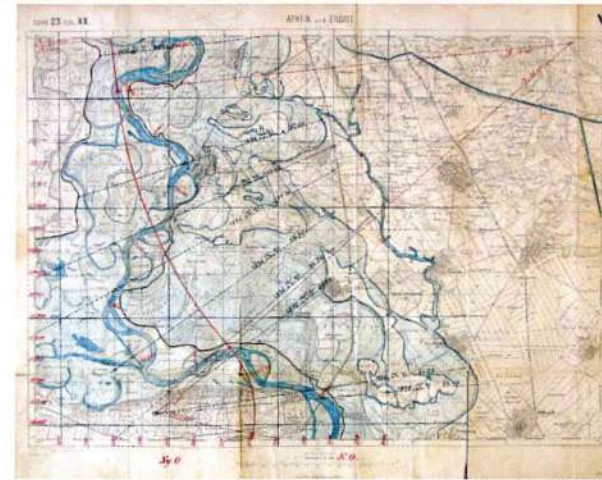

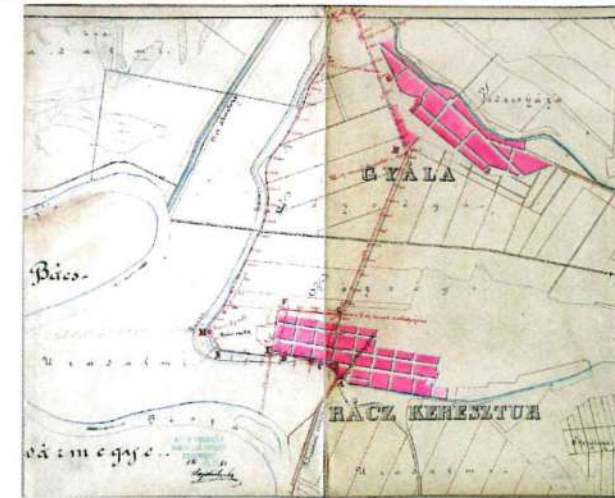
Освајање дела плавне површине Дунава (Врбака) – изградњом насипа између Новог Сада и Кача, из 1860. године.
Reclamation of a part of land flooded by Danube (willow grove) – by constructing the dam between Novi Sad and Kač in 1860

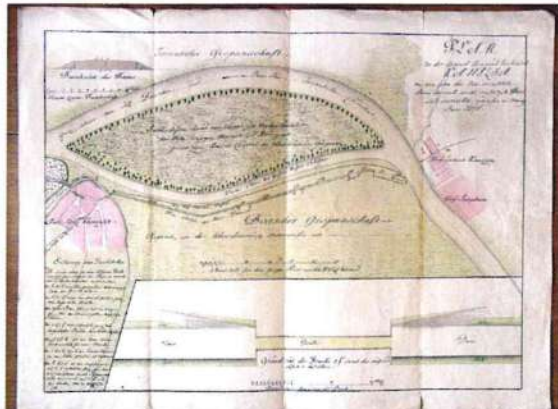
План млина у Врбасу – 1881. године.
Project design of a mill in Vrbaš – in 1881

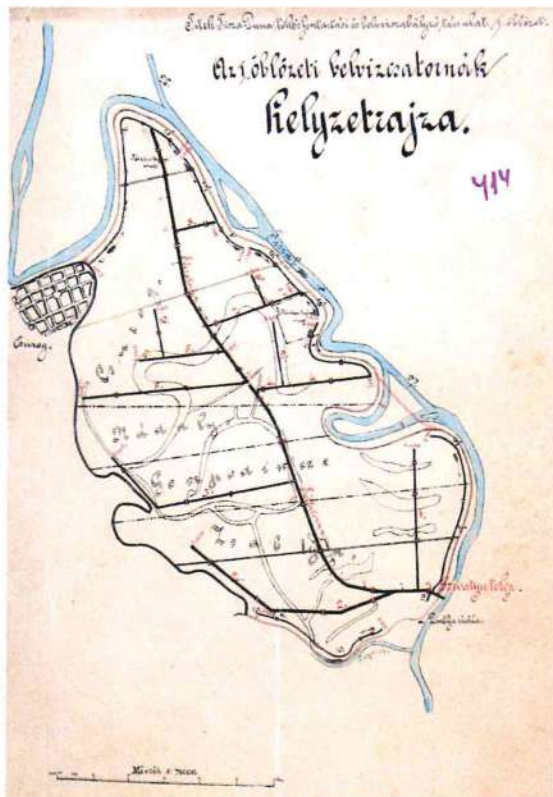
Плавне површине Апатинско – сонћанске водне задруге.
Flooded areas of the Apatin-Sonta Water Cooperative

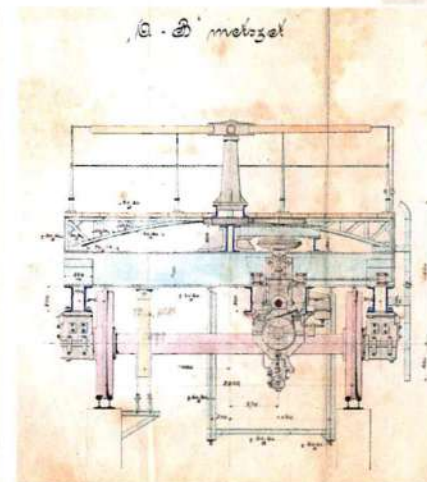
Високообални насип између Ђале и Српског Крстура, 1882. године.
High-banked dike between Djala and Srpski Krstur, in 1882

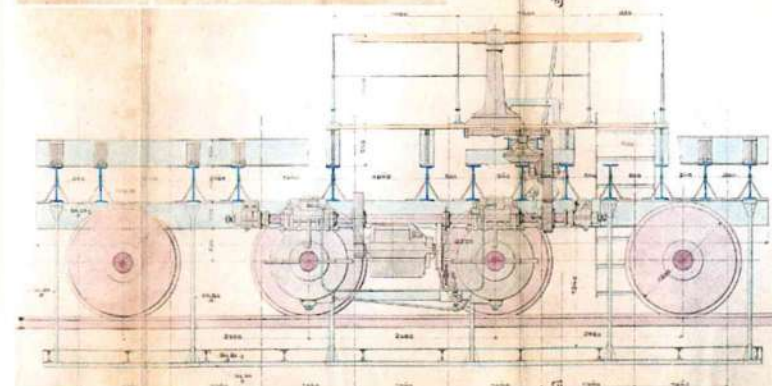
Изградња насипа преко ипундације Тисе која је спајала Кањижу и Турску Кањижу (Нови Кнежевац), 1796. године.
Construction of a dam over the area inundated by Tisza, which connected Kanjiža and Turska Kanjiža (New Knjaževac), in 1796

Ситуација одводног система у I заливу.
Layout of the drainage system in the I bay

Старо – бечејска устава, делови и детаљи средње покретне катје.
Old Bečej sluice, parts and details of the central slide gates

A Ferencz szatorna xvilip kolokarui.

a közepes karni kocsija

1:20

É. Szatona 1888. október 17.

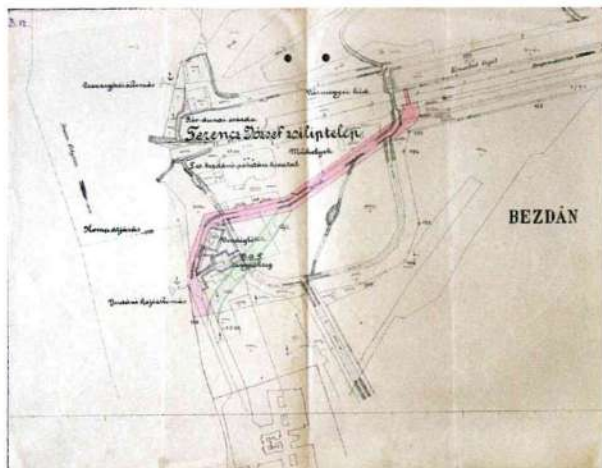

23/a. Almezeli vizlat

a zsebes kocsisok által magyarsági köllök kocsija
Szeged környékén

„Треба се родити, одрасти и живети у овој бескрајној низији. Треба дубински и до сржи осетити ове јаде за водом и муке без воде и ту вечну борбу са водама и чежњу за водама. Ако су влажне године – опасности и несрећа, ако је сушина година, невоља још већа. Треба проучавати и упознати режим дунавских вода – ту невероватну сложјену природу вода. Режији вода, природни или вештачки, живи су организам који се мора стално одржавати и развијати. Као што су воде вечне, тако је и борба са њима вечна.“

инж. Никола Мирков

Нови захват са преводницом код Бездана, 1854 – 1856. године.
New water intake with a lock near Bezdan, 1854 – 1856

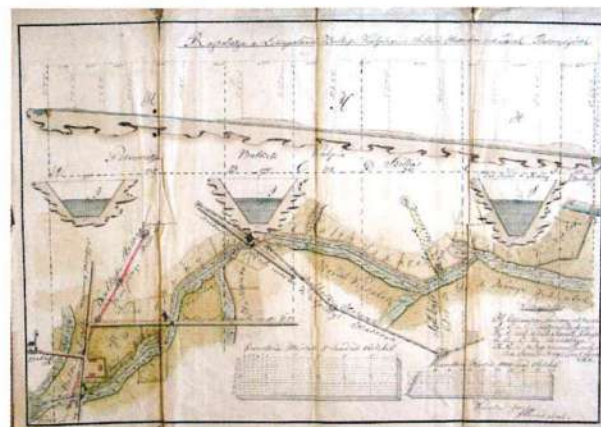
Густа мрежа великих река Дунава, Тисе, Саве и већег броја мањих водотокова чини посебан амбијент у којем су радови на уређењу вода незаобилазан чинилац живота на простору Војводине.

Детаљ са карте Панчевачког рита, плавна подручја Дунава и Тамиша.
Detail from the Pančevački rit (Pančevo Swamp), flooded surfaces along the Danube and Tisza rivers

Радови на уређењу вода кроз историју створили су Војводину овакву каква јесте. До почетка 18. века равничарско подручје Војводине је великим делом било под барама и мочварама. Уређење вода на овим просторима после 1718. године прате организовани водопривредни радови у Банату – изградњом пловног канала – Бегеј.

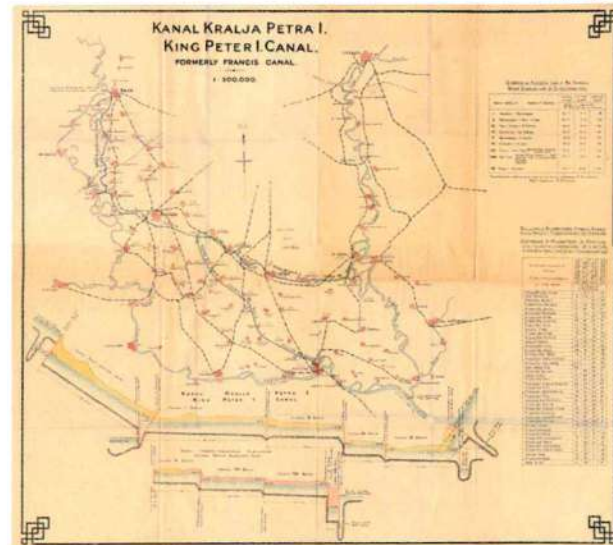
У последњој деценији 18. века изграђен је пловни канал који је повезао Дунав са Тисом и скратио саобраћајни пут у Бачкој. Изградња пловног канала од Бачког Моноштра до Бачког Градишта започета је 1793, а завршена 1802, и тиме је пловни пут скраћен за око 200 километара. Изградња Канала допринела је развоју привреде: бродоградњи, градњи млинова, подизању рибњака, а касније и других корисника вода.

Детаљ одводних канала са лесне терасе на подручју Јужне Бачке, из 1832. године.
Detail of loess terrace drainage canals in the South Bačka region, in 1832

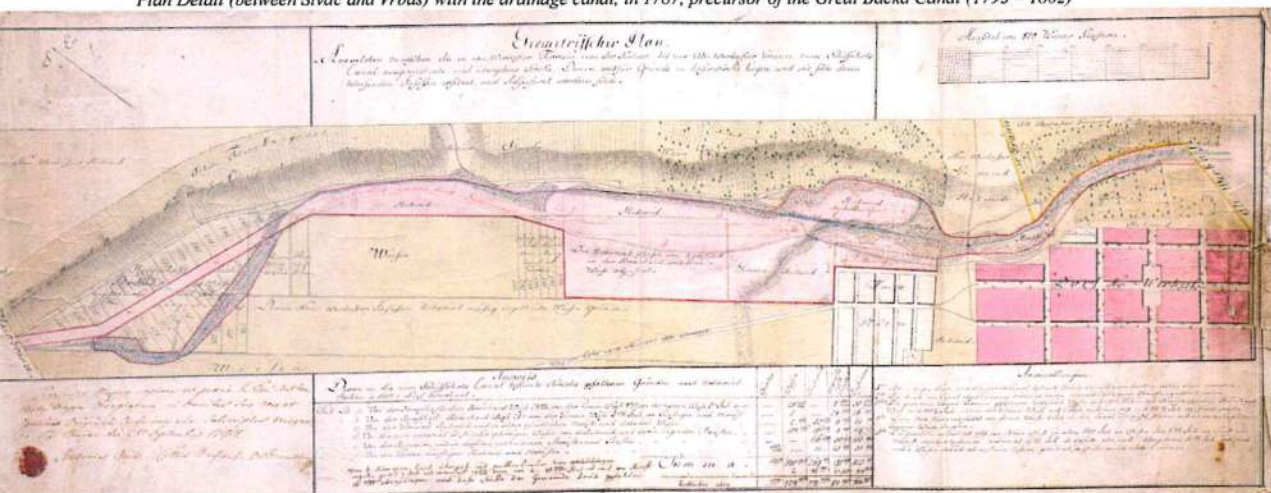
Радови на уређењу вода посебно се интензивирају у другој половини 19. века формирањем водних задруга, чији је задатак био изградња насипа за одбрану од поплава дуж Дунава, Тисе, Бегеја, Тамиша, и изградња система за одводњавање. Изградњом одбрамбених насипа и освајање нових површина од великих вода Дунава и Тисе, освојено је око 1.000.000 к.ј. ораница до Првог светског рата. Изградњом великог Хидросистема ДТД обезбеђени су услови за комплексно уређење режима вода Бачке и Баната.

Аутор

Карта бачких канала подељена на секције, са даљинама у километрима и димензијама пловила.
Sectioned map of the Bačka canals, with distances expressed in kilometers, and vessels dimensions

Детаљ плана (од Сивца до Врбаса) са каналом за одводњавање из 1787, који је претеча Великог бачког канала (1793 – 1802).
Plan Detail (between Sivac and Vrbas) with the drainage canal, in 1787, precursor of the Great Bačka Canal (1793 – 1802)

Детаљ плана (од Сивца до Врбаса) са каналом за одводњавање из 1787, који је претеча Великог бачког канала (1793 – 1802).
Plan Detail (between Sivac and Vrbas) with the drainage canal, in 1787, precursor of the Great Bačka Canal (1793 – 1802)

ДАНИ ЕВРОПСКЕ БАШТИНЕ 2004.

Издавачи: Архив Војводине
ЈВП „ Воде Војводине ”

За издаваче:

Стеван Рајчевић

Никола Бугарски

Главни и одговорни уредник:

Стеван Рајчевић

Аутор изложбе:

Проф. др Жарко Милошевић

Стручни сарадници на изради изложбе и каталога:

Мирослав Марлог, Милена Поповић Субић,

Мира Шогоров

Технички уредник и коректор:

Весна Башић

Сарадници за латински, немачки и мађарски језик:

Ивољка Шолтес, Данијела Бранковић,

Дејан Јакшић и Ливија Кене Драгосављевић

Техничка поставка изложбе:

Ненад Шегуљев, Александар Павловић,

Владимир Иваншевић и Душница Балаћ

Припрема и штампа: Мултидизајн Нови Сад

Тираж: 300

© Copyright Архив Војводине

ЈВП „ Воде Војводине ”

Део доњег тока Тисе, бачка страна, пре регулације, 1833, са локалним обртамбеним нестима.
Part of the Lower Tisza Basin, at Bácska side, before water regulation, in 1833, with a local dike

